

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Düzeyleri¹

Mehmet DEMİRKOL²

¹ Dicle Üniversitesi

ARTICLE INFO

Gönderim Tarihi

02.04.2019

Kabul Tarihi

18.04.2019

Yayın Tarihi

02.05.2019

Özet

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerini belirlemektir. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada evren 2013-2014 eğitim öğretim yılında Diyarbakır'da görev yapmakta olan sınıf öğretmenleridir. Araştırmada evreni temsil etmek üzere Diyarbakır'ın çeşitli bölgelerinde bulunan ve tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 51 ilköğretim kurumunda görev yapmakta olan 1270 sınıf öğretmeni örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmada verilerin toplanması için öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeyi ölçeği kullanılmıştır. Uygulanan ölçek ile elde edilen veriler dört boyut altında incelenmiş, istatistiki analizler bu dört boyut üzerinden yapılmıştır. Bu boyutlar; Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı, Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk, Meslekten Kaçınma, Mesleği Özümsemedir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerini etkileyebileceği düşünülen altı değişken kullanılmıştır. Bu değişkenler; cinsiyet, kıdem, okulun bulunduğu yerleşim yeri, sınıfta bulunan öğrenci sayısı, medeni durum ve doğum yeridir. Araştırmada toplanan veriler analiz edilirken frekans, yüzde ve aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Ayrıca araştırma için elde edilen verileri karşılaştırmak için istatistiki yöntemlerden t testi ve varyans analizi uygulanmıştır. Araştırma sonunda sınıf öğretmenlerinin yerleşim yeri, öğrenim durumu ve sınıfta bulunan öğrenci sayısı değişkenlerine göre motivasyon düzeyleri arasında her dört boyutta da anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin motivasyon düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda sadece Mesleği Özümseme boyutunda anlamlı farklılık çıkmadığı, geri kalan üç boyutta da farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Medeni durum ve kıdem değişkenlerine göre öğretmen motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda sadece Meslekten Kaçınma boyutunda anlamlı farklılık olduğu, doğum yeri ve yaş değişkenlerine göre ise sadece bu boyutta anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

© 2019 AEAD

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Motivasyon, Günü

¹ Bu araştırmanın bir bölümü 2nd International Congress on Education, Distance Education and Educational Technology- (ICDET, 2016) kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, mehmet.demirkol@dicle.edu.tr

The Motivation Levels of Primary School Teachers for Preceptorship

Abstract

The aim of this study is to determine the motivation levels of primary school teachers for preceptorship. In the research in which descriptive survey model is used the universe is primary teachers who work in Diyarbakır in 2013-2014 academic year. In the research 1270 primary school teachers who work 51 different primary school from different parts of Diyarbakır and chosen by random sample method. In order to collect data, the motivation level scale for preceptorship is used in the research. The practiced scale and the obtained data have been searched and statistical analyses have been performed on these four dimensions these dimensions are attitude from profession and Professional achievement, be appreciated and Professional happiness, avoidance of profession, assimilation of profession. There are six parameters which are thought that may effect primary school teachers' motivation levels for preceptorship in this research. These parameters are; gender, seniority, the place of school, the quantity of the students in the classroom, marital status and country. While the collected data are being analyzed, periodicity, percent and average, standard deviation have been used in this research. also in order to compare the data which are obtained for research the t test one of the statically methods and one way anova are applied the research .In the statically analysis operations the confidence bound is determined as $p < 0.05$ and in the analysis operations; one of the related packet programs SPSS 16.for Windows has been benefited. At the end of the research ,it appears that according to the parameters of primary school teachers settlement, educational background and the quantity of students in the class, there is no significant difference between the motivation levels in each four dimensions. As a result of the comparison, according to the gender parameter of primary school teachers motivation levels there is not only significant differences on Professional assimilation dimension but also the other three dimensions have differences. As a result of comparison of teachers motivation levels, according to the parameters of marital status and seniorty it appears that there is a significant difference only on avoidance of profession dimension and there is not a significant difference in this dimensions according to the country and age parameters.

© 2019 AEAD

Key Words: Primary School Teachers, Motivation, Motivation Types.

GİRİŞ

İnsanoğlu ilk olarak fizyolojik ihtiyaçlarının giderilmesine, hayatta kalabilmek için güvenli bir ortama ve yaşamını sürdürebilecek bir barınağa ihtiyaç duyar. Tüm bunlar bir insan için gerekli olan temel ihtiyaçlardır. İnsan bedeninin gereksinimleri olan bu temel ihtiyaçları gideren birey duyuşsal olarak da doymak ister. Bunu da duygusal tatmin, kişisel gelişim, başarı hazzı, değer görme ve kabul edilmek gibi beşeri ilişkilerde sağlar. Özellikle de iş ortamında bulunan birey bu duyguları sıkça arar. Çalışan bireylerin performansları bu duruma bağlıdır. Çünkü çalışanların yüksek performans göstermeleri ve verimli bir şekilde çalışabilmeleri, onların işlerinden tatmin olmalarına ve motivasyonlarına bağlıdır (Eren, 2001, s. 241). Motivasyon insan ilişkilerine yön veren ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlayan en

önemli olgulardandır. Bu olguların temelinde kişisel ihtiyaçlar yatar. Bu ihtiyaçlar bireysel ya da çevresel etkenlerden kaynaklanabilir. Hilker (1993) motivasyonu iç ve dış motivasyon olmak üzere iki gruba ayırmaktadır. İç motivasyon kişinin ödüllendirme olmamasına karşın belirli etkinlikten haz almasını ifade eder ve bütünüyle kişisel dürtüler neticesinde meydana gelir. Dış motivasyon kişide dış çevredeki ödül veya ceza unsurlarının etkisiyle oluşmaktadır. Öğrencinin notunu yükseltmek, dersini geçmek, ceza almaktan kurtulmak vb. sebeplerden ötürü derse katılması dış motivasyonun; sırf ilgi duyduğu, merak ettiği için derse katılması iç motivasyonun etkisiyle gerçekleşen davranışlardır (Akbaba, 2006). Başaran (1991) motivasyon kavramını, insanın bir yönde davranışına yol açan, onu böyle bir davranışa iten, bir işi yapmaya istekli kılan ruhsal durumu olarak tanımlar. Motivasyonda temel amaç; çalışanların istekli ve verimli çalışmalarını sağlamak olduğu, yüksek motivasyonun, kişilerin beceri ve yeteneklerini tam kapasite kullanmalarını sağlayarak onların gelişimlerine katkıda bulunmasını sağlamaktır (Ceylan, 2002). Eğitim sisteminin hedeflere ulaşması, eğitim sisteminin yapı taşı olan öğretmenlerin mesleki verimliliğine bağlıdır. Öğretmenin mesleki verimliliğinin mesleki motivasyon düzeyi ile yakından ilişkili olduğu söylenebilir. Öğretmenlik mesleğinin amacı olan öğretimin içinde motivasyon kavramı sıkça geçer. Çünkü öğretimin kalıcılığı, devamlılığı, içsel ve dışsal pekiştireçler olan motivasyon kaynakları ile ilgilidir (Ünal & Bursalı, 2013). Bu motivasyon kaynakları öğretim sürecinde öğrencilerde olduğu kadar öğretmenler içinde önemlidir. Çünkü öğretmenlerin motivasyonlarının artması veya çeşitli içsel ve dışsal faktörlerle düşmesi sınıf içi tutumlarına da yansıtacaktır. Motivasyonu düşük olan bir öğretmenin bu durumu öğrencilerine yansıtması, öğrencilerin ders içi tutumlarına ve motivasyonlarına da etki edecektir (Karaboğa, 2007). Örneğin; motive edilmiş öğretmenler, eğitimde reformların gerçekleşmesinde, ortaya çıkan değişimlerin uygulanmasında, başarı ve doyum sağlamada çok önemli bir işleve sahiptirler (De Jesus, & Conboy, 2001). Motivasyonu düşük olan, başarı ve doyum sağlayamayan öğretmenlerin stres düzeyleri yüksek olur (Pithers & Fogarty, 1995). Öğretmen motivasyonu yani öğretmenin öğretmedeki istekliliği öğretmen performansını geliştirmede önemli bir değişkendir (Acat & Yenilmez, 2004, s. 178; Dereli & Acat, 2010, s. 175). Öğretmenlerin motivasyon durumu eğitim kurumu içerisindeki huzuru ve iş tatminini de etkilemektedir. Öğretmenlerin motivasyon ve iş tatminlerinin yüksek ya da düşük olması onların ortaya koyacakları hizmetin kalitesini de etkileyecektir (Yavuz & Karadeniz, 2009). Çünkü öğretmenler, yaptıkları işten ve iş

çevresinden memnun oldukları sürece daha verimli çalışabilirler. Sadece ekonomik tatmin verimliliği arttırmak için yeterli bir koşul değildir. Öğretmenlerin çalışırken mutlu olması, işini seyerek ve iyi yapması ancak iyi bir güdülenme ile olabilmektedir. Çünkü öğretmen, eğitimin kalitesini ve niteliğini etkileyen önemli beşeri faktörlerden biridir. Bu nedenle öğretmenlerin motivasyonu hem öğrencilerin sınıfta motive olması hem de ileri düzeyde gerçekleşebilecek eğitim reformları için son derece önemlidir (Yalçın & Korkmaz,2013). Bu nedenle bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilecek verilerin eğitim sistemi içerisinde sınıf öğretmenlerinin etkisi ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve öğretmenlerin daha verimli çalışmalarını için gereken motivasyonu belirlemek için bir ön bilgi sunmaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ile Diyarbakır ilinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada için tarama modeli uygulanmıştır. Tarama, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olay ile ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karakaya, 2009, s.59).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Diyarbakır ilinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada evreni temsil etmek üzere Diyarbakır ilinde bulunan 51 ilköğretim kurumundan 1270 sınıf öğretmeni örneklem olarak seçilmiştir. Örneklem seçiminde basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme yöntemi, evrendeki her elemanın eşit ve bağımsız seçilme şansına sahip olduğu örneklem seçim yöntemidir(Atak, 2011). Örneklem olarak seçilen sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri

Değişken	Gruplar	Öğretmen Sayısı	Yüzde (%)	Toplam
Cinsiyet	Erkek	658	51.8	1270
	Kadın	612	48.2	
Kıdem	0-5	261	20.6	1270
	6-10	300	23.6	
	11-15	348	27.4	
	16-20	217	17.1	
	21 ve Üstü	144	11.3	
Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	Şehir Merkezi	1090	85.8	1270
	İlçe	116	9.1	
	Köy	64	5.0	
Sınıfta Bulunan Öğrenci Sayısı	20-30 Kişi	346	27.2	1270
	31-40 Kişi	640	47.6	
	41 ve Üstü	320	25.2	
Medeni Durum	Evli	976	76.9	1270
	Bekar	294	23.1	
Doğum Yeri	Diyarbakır	862	67.9	1270
	Diğer	408	32.1	

Araştırmada örneklem olarak seçilen sınıf öğretmenlerinin % 51.8 'i erkek % 48.2'sini kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin kıdem bazında örneklem içindeki oranlarına bakıldığında % 20,6'sını 0-5 yıl aralığında, %23.6'sı 6-10 yıl aralığında,% 27.4'ü 11-15 yıl aralığında,% 17.1'i 16-20 yıl aralığında,%11.3'ünün 21 yıl ve üstü kıdeme sahiptir. Sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumuna göre örneklem içerisindeki dağılımına bakıldığında örneklemin %91.3'lük bir kısmını lisans mezunları, %8.3'lük bir kısmını yüksek lisans mezunları,% 0.3'lük kalan dilimi de doktora mezunlarından oluşmaktadır. Görüşleri alınan öğretmenlerin görev yaptıkları okulların % 85.8'i il merkezinde,%9.1'i ilçelerde ve % 5'i de köylerde görev yapmaktadır. Örneklem olarak seçilen öğretmenlerin öğretmenlik yaptıkları sınıflardaki öğrenci sayısına göre dağılıma bakıldığında, öğretmenlerin % 27.2'sinin 20-30 arasında,% 47.6'sının 30-40 arasında,%25.2'sinin ise 40 ve üzeri sayıda öğrenci mevcudu sınıflarında bulunmaktadır. Öğretmenlerin medeni durumu ve doğum yerine göre dağılımlarına bakıldığında, öğretmenlerin % 76.9'unun evli,%23.1'inin ise bekar olduğu ve yine aynı öğretmenlerin %67,9'unun Diyarbakırlı, %32.1'inin diğer şehirlerden olduğu toplanan verilerden anlaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler Öztürk ve Uzunkol (2013) tarafından geliştirilen ölçme aracı ile toplanmıştır. Kullanılan ölçme aracı ile sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda ölçme aracında var olan sorular dört boyut altında toplanmıştır. Bu dört boyut Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı, Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk, Meslekten Kaçınma, Mesleği Özümseme adı altında toplanmıştır. Uygulanan ölçek 30 maddelik beşli likert tipi ölçeğinden oluşmaktadır. Beşli likert tipi ölçeğinin uygulandığı öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerini belirleyen ölçme aracında; Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum ifadeleri kullanılmış ve bu ifadeler 1'den 5'e kadar kodlanmıştır. Kodlama şu şekildedir: Tamamen katılıyorum:5, Katılıyorum: 4, Kararsızım: 3, Katılmıyorum: 2, Hiç katılmıyorum: 1 olarak girilmiştir. Araştırma için uygulanan ölçme aracı Öztürk ve Uzunkol (2013) tarafından geliştirilmiş ve Croanbach's Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0.87$ olarak bulunmuştur. Bu araştırmada elde edilen veriler sonucu Croanbach's Alpha güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0.78$ olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Literatür taraması ve uzman görüşleri ile elde edilen veriler değerlendirilerek kuramsal boyut oluşturulmuştur. Uygulanması için dağıtılan veri toplama aracı gönüllülük esasına dayanarak dağıtılmıştır. Veriler analiz edilirken aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin dağılım durumlarını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda anlamlı farklılığın meydana gelmediği görülmektedir ($p = .13$). Diğer yandan veri sayısının 200'den büyük olması normallik grafiklerine bakılmasını gerektirebileceğinden (Pallant, 2011), histogram ve Q-Q grafiklerine bakılmıştır. Ayrıca araştırma için seçilen örneklemelerden elde edilen verilerin homojenlik durumunu belirlemek için Levene testi ($p = .24$) yapılmıştır. Tüm bu analizler sonucunda verileri karşılaştırmak için istatistiki yöntemlerden t testi ve varyans analizi kullanılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir. İstatistiksel analizler işlemlerinde güven aralığı $p < 0.05$ olarak belirlenmiş ve analiz işlemlerinde ilgili paket programlarından faydalanılmıştır. Verilerin yorumlanmasında veri toplama aracındaki her maddeye ilişkin verilen değerler, o maddenin gerçekleşme düzeyinin göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Görüşleri alınan öğretmenlerin yanıtları, boyutlar çerçevesinde, aritmetik ortalama değerlerine göre, $X \leq 1.79$ Yetersiz; $1.80 \leq X \leq 2.59$ Alt Düzey; $2.60 \leq X \leq 3.39$ Orta Düzey; $3.40 \leq X \leq 4.19$ Üst Düzey ve $X \geq 4.20$ Çok Üst Düzey, şeklinde düzeyler oluşturulmak suretiyle seçeneklere verilen yanıtlar değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Veri toplama aracı ile verilerin toplanmasının ardından verilerin değerlendirilmesi amacıyla istatistiksel veri analizi yöntemleri kullanılarak elde edilen bulgular elde edilme evrelerine göre sıralanmıştır.

Cinsiyet Değişkenine Ait Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız t testi yapılmıştır. İstatistiki analiz sonucunda elde edilen bulgular boyutlar bazında aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2.Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı	Erkek	658	4.07	.54	2.72	.00*
	Kadın	612	4.14	.45		
Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk	Erkek	658	3.91	.57	2.85	.00*
	Kadın	612	4.00	.53		
Meslekten Kaçınma	Erkek	658	2.97	.86	2.41	.01*
	Kadın	612	2.85	.84		
Mesleği Özümseme	Erkek	658	3.10	.88	0.73	.46
	Kadın	612	3.13	.84		

*p<0.05

Tablo 2’de erkek ve kadın sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerinin boyutlar bazında ortalamaları verilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda; sınıf öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı boyutunda erkek öğretmenlerin ortalamasının $\bar{X}=4.07$; kadın öğretmenlerin ortalamasının ise $\bar{X}=4.14$ olduğu görülmüştür. Ortalamaların karşılaştırılması sonucunda bu boyutta kadın öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t=2.72$ $p=.00$). Kadın öğretmenlerin mesleğe yönelik tutum ve mesleki başarı boyutunda erkek öğretmenlere göre daha yeterli görünmelerine karşın, her iki grubun bu boyutta üst düzey görüşe sahip oldukları sonucuna

ulaşmıştır. Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk boyutunda erkek öğretmenlerin ortalamasının $\bar{X}=3.91$; kadın öğretmenlerin ortalamasının ise $\bar{X}=4.00$ olduğu görülmüştür. Bu boyut bazında cinsiyet ortalamalarının karşılaştırılması sonucunda kadın öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($t=2.85$ $p=.00$). Kadın öğretmenlerin takdir edilme ve mesleki mutluluk boyutunda erkek öğretmenlere göre daha yeterli görünmelerine karşın, her iki grubun bu boyutta üst düzey görüşe sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Meslekten Kaçınma boyutunda erkek öğretmenlerin ortalamasının $\bar{X}=2.97$; kadın öğretmenlerin ortalamasının ise $\bar{X}=2.85$ olduğu elde edilen verilerden ortaya çıkmıştır. Cinsiyet değişkenine göre ortaya çıkan verilerin karşılaştırılması sonucunda Meslekten Kaçınma boyutunda erkek öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($t=2.41$; $p=.01$). Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla meslekten daha çok kaçındığı ancak; her iki grubunda orta düzeyde meslekten kaçındığı görüşüne ulaşılmıştır. Mesleği Özümseme boyutunda erkek öğretmenlerin ortalamasının $\bar{X}=3.10$ iken kadın öğretmenlerin ortalamasının $\bar{X}=3.13$ olduğu ve bu ortalamaların karşılaştırılması sonucu aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır ($t=.73$; $p=.46$). Bu boyutta her iki grubun orta düzey görüşe sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Medeni Durum Değişkenine Ait Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerinin medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız t testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Boyutlarının Medeni Durum Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Boyutlar	Medeni durum	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı	Evli	976	4.11	.48	1.02	.30
	Bekar	294	4.07	.56		
Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk	Evli	976	3.96	.53	1.29	.19
	Bekar	294	3.91	.60		
Meslekten Kaçınma	Evli	976	2.92	.85	.36	.71
	Bekar	294	2.90	.88		
Mesleği Özümseme	Evli	976	3.08	.87	2.81	.00*
	Bekar	294	3.24	.83		

* $p<.05$

Tablo 3'te öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon boyutlarının medeni durum değişkenine göre ortalamaları verilmiştir. Yapılan istatistiki analiz sonucunda sınıf öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı boyutunda evli öğretmenlerin ortalaması ($\bar{X}=4.11$) ile bekar öğretmenlerin ortalamasınının ($\bar{X}=4.07$) karşılaştırılması sonucunda medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır ($t=1.02$ $p=0.30$). Ancak her iki katılımcı grubunun mesleğe yönelik tutum ve mesleki başarı boyutunda üst düzey görüşe sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk boyutunda evli öğretmenlerin ortalaması ($\bar{X}=3.96$) ile bekar öğretmenlerin görüş ortalaması ($\bar{X}=3.91$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t=1.29$ $p=0.19$). Buna rağmen bu boyutta her iki katılımcı grubunun üst düzey görüşe sahip olduğu anlaşılmıştır. Meslekten Kaçınma boyutunda evli öğretmenlerin görüş ortalaması ($\bar{X}=2.92$) ile bekar öğretmenlerin görüş ortalamasınının ($\bar{X}=2.90$) karşılaştırılması sonucunda anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır ($t=.36$; $p=.71$). Her iki grubun meslekten kaçınma konusunda orta düzey görüşe sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Mesleği Özümseme boyutunda evli öğretmenlerin görüş ortalaması $\bar{X}=3.08$ iken bekar öğretmenlerin ortalamasınının $\bar{X}=3.24$ olduğu ve bu ortalamaların karşılaştırılması sonucunda bekar öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($t=2.81$; $p=.00$). Elde edilen bulguya göre. bekar öğretmenlerin evli öğretmenlere göre mesleği daha fazla sahiplendiği; ancak her iki grubun mesleği özümseme boyutunda orta düzey görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kıdem Değişkenine Ait Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerinin kıdem değişkenine göre boyut bazında ortalamaları verilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Boyut Ortalamalarının Kıdem Değişkenine Göre Dağılımı

Boyutlar	Kıdem	n	$\bar{X}$	Kt	sd	Ko	F	p	Fark
Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı	A. 5 yıl ve daha az	261	4.09	Gruplar Arası	2.03	4	.51	2.01	.09
	B. 6-10 yıl	300	4.13	Grup İçi	320.01	1265	.25		
	C. 11-15 yıl	348	4.07	Toplam	322.05	1269			
	D. 16-20 yıl	217	4.07						
	E. 21yıl +	144	4.19						

Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk	A. 5 yıl ve daha az	261	3.94	Gruplar Arası	1.89	4	.47	1.54	.18	
	B. 6-10 yıl	300	4.00	Grup İçi	388.22	1265	.30			
	C. 11-15 yıl	348	3.90	Toplam	390.12	1269				
	D. 16-20 yıl	217	3.96							
	E. 21yıl +	144	3.99							
Meslekten Kaçınma	A. 5 yıl ve daha az	261	2.88	Gruplar Arası	5.77	4	1.44	1.96	.09	
	B. 6-10 yıl	300	2.82	Grup İçi	928.82	1265	.73			
	C. 11-15 yıl	348	2.95	Toplam	934.59	1269				
	D. 16-20 yıl	217	2.94							
	E. 21yıl +	144	3.04							
Mesleği Özümseme	A. 5 yıl ve daha az	261	3.34	Gruplar Arası	4	4	7.39	10.09	.00*	A-C* A-D*
	B. 6-10 yıl	300	3.20	Grup İçi	1265	1265	.73			
	C. 11-15 yıl	348	2.93	Toplam	1269	1269				
	D. 16-20 yıl	217	3.00							
	E. 21yıl +	144	3.15							

*p<.05

Tablo 4’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı boyutunda ortalamaların 4.07 ile 4.19, Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk boyutunda ortalamaların 3.90 ile 4.00, Meslekten Kaçınma boyutunda 2.82 ile 3.04, Mesleği Özümseme boyutunda ise 2.93 ile 3.34 arasında değiştiği görülmektedir. Kıdem değişkenine göre elde edilen ortalamalar arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını ortaya çıkarmak için Tek Yönlü Varyans analizinden yararlanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı boyutunda, sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre görüş ortalamalarının üst düzeyde olduğu ancak görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (F=2.01, p= .09). Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk boyutuna bakıldığında sınıf öğretmenlerinin mesleki motivasyona yönelik görüş ortalamalarının üst düzeyde olduğu görülmüştür. Kıdem değişkenine göre öğretmenlerin görüş ortalamalarının karşılaştırılması sonucu ise aralarında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ortaya çıkan ayrı bir sonuçtur (F=1.54, p= .18). Meslekten Kaçınma boyutuna bakıldığında ise sınıf öğretmenlerinin mesleki motivasyona yönelik görüş ortalamalarının orta düzeyde olduğu ve görüş ortalamalarının kıdem değişkenine göre karşılaştırılması sonucu aralarında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır (F=1.96, p= 0.09). Sınıf öğretmenlerinin Öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon boyutlarından sonuncusu olan Mesleği Özümseme boyutunda da mesleki motivasyona yönelik görüş

ortalamalarının orta düzeyde olduğu ve görüş ortalamalarının karşılaştırılması sonucu diğer boyutların aksine anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($F=10.09$, $p=.00$). Kıdem değişkeninin mesleği özümseme boyutunda etkili bir değişken olduğu elde edilen verilerde ortaya çıkmaktadır. Yapılan LSD testi sonuçlarına göre mesleği özümseme boyutunda anlamlı farklılık 5 yıl ve daha az kıdeme sahip öğretmenler ile 11-15 yıl ve 16-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler arasındadır. Öğretmenlik mesleğinde yeni olan öğretmenlerin, kıdemli öğretmenlere göre mesleği daha çok önemseydiği bulgulardan görülmektedir.

Sınıftaki Öğrenci Sayısı Değişkenine Ait Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerinin sınıftaki öğrenci sayısı değişkenine göre boyut bazında ortalamaları verilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Boyut Ortalamalarının Öğrenci Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı

Boyutlar	Öğrenci Sayısı	n	$\bar{X}$	Kt	sd	Ko	F	p	
Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı	20-30	346	4.09	Gruplar Arası	.24	2	.12	.47	.62
	31-40	604	4.10	Grup İçi	321.81	1267	.25		
	41 ve üzeri	320	4.13	Toplam	322.05	1269			
Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk	20-30	346	3.94	Gruplar Arası	.40	2	.20	.66	.51
	31-40	604	3.94	Grup İçi	389.71	1267	.30		
	41 ve üzeri	320	3.98	Toplam	390.12	1269			
Meslekten Kaçınma	20-30	346	2.93	Gruplar Arası	.57	2	.28	.39	.67
	31-40	604	2.93	Grup İçi	934.01	1267	.73		
	41 ve üzeri	320	2.88	Toplam	934.59	1269			
Mesleği Özümseme	20-30	346	3.16	Gruplar Arası	3.17	2	1.58	2.11	.12
	31-40	604	3.06	Grup İçi	952.88	1267	.75		
	41 ve üzeri	320	3.16	Toplam	956.06	1269			

$p<.05$

Öğretmenin dersine girdiği sınıftaki öğrenci sayısı değişkenine göre ortalamalar Tablo 5'te verilmiştir. Tablodaki verilere Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı boyutunda ortalamaların 4,09 ile 4.13, Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk boyutunda ortalamaların 3.94 ile 3.98, Meslekten Kaçınma boyutunda 2.88 ile 2.93, Mesleği Özümseme boyutunda ise 3.06 ile 3.16 arasında değiştiği görülmektedir. Öğretmenlerin sınıftaki öğrenci sayısına göre elde edilen ortalamalar arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans analizi yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı boyutunda, sınıf öğretmenlerinin sınıftaki öğrenci sayısı

değişkenine göre görüş ortalamalarının üst düzeyde olduğu ancak görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F=4.7$, $p= .62$). Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk boyutuna bakıldığında sınıf öğretmenlerinin görüş ortalamalarının üst düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrenci sayısı değişkenine göre öğretmenlerin görüş ortalamalarının karşılaştırılması sonucu ise aralarında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ortaya çıkan ayrı bir sonuçtur ($F=.66$, $p= .51$). Meslekten Kaçınma boyutuna bakıldığında ise sınıf öğretmenlerinin görüş ortalamalarının orta düzeyde olduğu ve görüş ortalamalarının kıdem değişkenine göre karşılaştırılması sonucu aralarında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=.39$, $p= .67$). Sınıf öğretmenlerinin Öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon boyutlarından sonuncusu olan Mesleği Özümseme boyutunda da görüş ortalamalarının orta düzeyde olduğu ve görüş ortalamalarının karşılaştırılması sonucu diğer boyutlarda olduğu gibi anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=2.11$, $p= .12$).

Doğum Yeri Değişkenine Ait Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin doğum yeri değişkeninin, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Bu etkiyi ortaya çıkarmak ve öğretmenlerin doğum yeri değişkenine göre ortalamalarını karşılaştırmak için bağımsız t testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular boyutlar bazında aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Boyutlarının Doğum Yeri Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Doğum Yeri	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı	Diyarbakır	862	4.11	.49	.53	.59
	Diğer	408	4.09	.51		
Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk	Diyarbakır	862	3.95	.54	.09	.92
	Diğer	408	3.95	.57		
Meslekten Kaçınma	Diyarbakır	862	2.96	.86	3.00	.00*
	Diğer	408	2.81	.83		
Mesleği Özümseme	Diyarbakır	862	3.13	.86	1.28	.20
	Diğer	408	3.07	.87		

* $p<.05$

Tablo 6'da öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon boyutlarının doğum yeri değişkenine göre ortalamaları verilmiştir. Yapılan istatistiki analiz sonucunda öğretmenlik mesleği motivasyon düzeyinin ilk boyutu olan Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı boyutunda Diyarbakırlı öğretmenlerin ortalaması ($\bar{X}=4.11$) ile diğer şehirlerden olan öğretmenlerin ortalamasının ($\bar{X}=4.09$) karşılaştırılması sonucunda doğum yeri

değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır ($t=0.53$ $p=0.59$). Görüşleri alınan her iki grubun ortalamalarının birbirine yakın olduğu ve bu boyuttaki mesleki motivasyonlarının üst düzey olduğu anlaşılmaktadır. Boyutların ikincisi olan Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk boyutunda Diyarbakırlı öğretmenlerin ortalaması ($\bar{X}=3.95$) ile diğer şehirlerden olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{X}=3.95$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t= .09$ $p=.92$).

Bu boyut bazında öğretmenlerin doğum yeri değişkenine göre ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu ve görüş ortalamalarına göre her iki grubun orta düzey mesleki motivasyona sahip olduğu anlaşılmaktadır. Meslekten Kaçınma boyutunda Diyarbakırlı öğretmenlerin görüş ortalaması ($\bar{X}=2.96$) ile diğer şehirlerden olan öğretmenlerin görüş ortalaması ($\bar{X}=2.81$) sonucunda Diyarbakırlı öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır ($t=3.00$; $p=.00$). Her iki grubun bu boyuttaki görüş ortalamalarına göre motivasyon düzeylerinin orta düzey olduğu ancak; Diyarbakırlı öğretmenlerin doğum yeri başka şehirlerden olan öğretmenlere göre daha fazla öğretmenlik mesleğinden kaçındıkları görülmektedir. Öğretmenlerin mesleğe yönelik motivasyon düzeylerinin son boyutu olan Mesleği Özümseme boyutunda Diyarbakırlı öğretmenlerin görüş ortalaması ($\bar{X}=3.13$) ile başka şehirden olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{X}=3.07$) arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($t=1.28$; $p=.20$). Bu boyut bazında elde edilen görüş ortalamalarına göre her iki grubun öğretmenlik mesleğine ilişkin orta düzey motivasyona sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri Değişkenine Ait Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik yaptıkları okulun bulunduğu yerleşim yerine öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla öğretmenlerin okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre boyutlar bazında ortalamalar verilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Boyut Ortalamalarının Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Dağılımı

Boyutlar	Okulun		n	$\bar{X}$	Kt	sd	Ko	F	p					
	Bulunduğu	Yerleşim yeri												
Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı	Şehir Merkezi		1090	4.11	Gruplar Arası	.63	2	.31	1.25	.28				
	İlçe		116	4.05							Grup İçi	321.42	1267	.25
	Köy		64	4.04							Toplam	322.05	1269	

Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk	Şehir Merkezi	1090	3.96	Gruplar Arası	0.478	2	.23	.77	.46
	İlçe	116	3.89	Grup İçi	389.64	1267	.30		
	Köy	64	3.94	Toplam	390.12	1269			
Meslekten Kaçınma	Şehir Merkezi	1090	2.92	Gruplar Arası	1.58	2	.79	1.07	.34
	İlçe	116	2.96	Grup İçi	933.01	1267	.73		
	Köy	64	2.77	Toplam	934.59	1269			
Mesleği Özümseme	Şehir Merkezi	1090	3.12	Gruplar Arası	4.25	2	2.12	2.83	.05
	İlçe	116	2.96	Grup İçi	951.81	1267	.75		
	Köy	64	3.27	Toplam	956.06	1269			

$p < .05$

Öğretmenlerin öğretmenlik yaptıkları okulun bulunduğu yerleşim bölgesine göre ortalamalar tablo 7'de verilmiştir. Öğretmenlerin öğretmenlik yaptıkları okulun bulunduğu yerleşim bölgesine göre elde edilen ortalamalar arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını karşılaştırmak için Tek Yönlü Varyans analizinden yararlanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon düzeylerinin ilk boyutu olan Mesleğe Yönelik Tutum ve Mesleki Başarı boyutunda, sınıf öğretmenlerinin okullarının yerleşim yeri değişkenine göre ortalamalarının Katılıyorum düzeyinde olduğu ancak görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F=1.25$, $p=.28$). Takdir Edilme ve Mesleki Mutluluk boyutuna bakıldığında sınıf öğretmenlerinin görüş ortalamalarına göre motivasyonlarının üst düzeyde olduğu görülmüştür. Okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre öğretmenlerin görüş ortalamalarının karşılaştırılması sonucu ise aralarında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ortaya çıkan ayrı bir sonuçtur ($F=.77$, $p=.46$). Meslekten Kaçınma boyutuna bakıldığında ise sınıf öğretmenlerinin görüş ortalamalarına göre motivasyonlarının orta düzeyde olduğu ve görüş ortalamalarının okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda aralarında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=1.07$, $p=.34$). Sınıf öğretmenlerinin Öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon boyutlarından sonuncusu olan Mesleği Özümseme boyutunda da görüş ortalamalarına göre motivasyonlarının orta düzeyde olduğu ve görüş ortalamalarının karşılaştırılması sonucu diğer boyutlarda olduğu gibi anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=2.83$, $p=.05$).

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada öğretmenlerin öğretmenlik mesleği motivasyon düzeylerinin cinsiyet değişkeninde Mesleği Özümseme boyutu dışında diğer boyutlarda anlamlı farklılık olduğu

görülmüştür. Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin Mesleği Özümseme boyutunda öğretmenlerin motivasyon düzeylerinde anlamlı farklılık meydana getirmediği anlaşılmıştır. Diğer boyutlarda kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık çıkması, kadın öğretmenlerinin öğretmenlik yaptığı süreçte motivasyon araçlarından olan takdir edilme, mesleki mutluluk gibi etmenlerde erkek öğretmenlerden daha çok etkilendikleri bu yüzden erkek öğretmenlere göre daha az meslekten kaçındıkları görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Yavuz ve Karadeniz (2009) tarafından yapılan benzer çalışmada da öğretmenlerin iş motivasyonunun cinsiyete göre farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığı erkek öğretmenlerin ücret gibi madde isteklerin karşılanmasına kadınlara göre daha fazla önem verirken, kadın öğretmenlerin de saygınlık hissi ve takdir edilme gibi isteklerin karşılanmasına daha çok önem verdikleri sonucu, yapılan araştırmada elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Sınıf öğretmenlerinin medeni durumlarının öğretmenlik motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda, medeni durum değişkeninin öğretmenlerin takdir edilme, mesleki mutluluk ve meslekten kaçınma gibi motivasyon durumlarının farklılık teşkil etmediği elde edilen sonuçlarda görülmüştür. Ancak öğretmen motivasyonlarının Mesleği Özümseme boyutunda bekar öğretmenlerin lehine farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu durumun bekar öğretmenlerin evli öğretmenler gibi ev geçindirme, çocuk yetiştirme gibi ailevi gereksinimleri karşılama mecburiyetinin olmaması, onların mesleklerine daha çok odaklanmasını sağladığı düşünülmektedir.

Öğretmenlik mesleği motivasyon boyutunun kıdem değişkenine göre öğretmen ortalamalarına bakıldığında, Mesleki Mutluluk ve Takdir Edilme ile Mesleki Tutum ve Mesleki Başarı boyutlarında öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin üst düzeyde olduğu, Mesleği Özümseme ve Meslekten Kaçınma boyutunda ise öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. kıdem değişkenine göre ortalamaların karşılaştırılması sonucunda ise sadece Mesleği Özümseme boyutunda öğretmen görüşleri arasında farklılaşma olduğu görülmüştür. Bu durum Polat (2010) tarafından yapılan çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir. Bu sonuca göre öğretmenlerin öğretmenlik yaparken takdir gördüğü, çevresinden aldığı tepkilerin öğretmenin mesleki başarı boyutunda mutlu ettiği, bu etkilerin öğretmenin meslekten kaçınmayı azalttığı ancak mesleği özümseme konusunda öğretmeni çok fazla etkilemediği söylenebilir. Kıdem değişkenine göre öğretmen görüş ortalamalarının mesleği özümseme boyutunda mesleğe yeni başlayan ve öğretmenlerin ortalamasının en yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun yeni başlayan

öğretmenlerin mesleğe yeni başlamasından kaynaklandığı, öğrencilere öğretme hazzı ve ilk defa bir iş ortamında aktif birer fert olmanın verdiği sorumluluk hissinden kaynaklandığı söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin doğum yeri değişkenine öğretmenlik mesleği motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda meslekten kaçınma boyutu dışında geri kalan her üç boyutta Diyarbakırlı öğretmenlerin ortalamasının başka şehirden olup ta Diyarbakır'da öğretmenlik yapan öğretmenlerin ortalamasından yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Doğum yeri değişkenine göre ortalamalarının karşılaştırılması sonucunda ise Meslekten Kaçınma boyutunda Diyarbakırlı öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık çıktığı, diğer üç boyutta görüş ortalamaları arasında farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durum doğum yeri değişkeninin takdir edilme, mesleki tutum, mesleki başarı gibi motivasyon boyutlarında öğretmen motivasyon düzeylerini etkilemediği ancak meslekten kaçınma konusunda yerel bölgeden olan öğretmenlerin diğer bölgelerden olup ta Diyarbakır'da çalışan öğretmenlere göre daha fazla meslekten kaçındığı sonucunu doğurduğu elde edilen verilerden anlaşılmaktadır. Bu durum öğretmenlik mesleğine yönelen bireylerin sosyo ekonomik seviyeleri ile ilişkilendirilebilir. Öğretmenlik mesleğine yönelenlerin büyük oranda alt ve orta sosyo ekonomik seviyeye sahip adaylardan oluşmaktadır (Ok & Önkol,2007). Bunun yanında öğretmenlerin, mesleğini yapma sürecinde odaklanmasını engelleyen en büyük sorunun ekonomik zorluklar olması (Seferoğlu, 2001), kendi şehrinde çalışan öğretmenlerin bildiği, tanıdığı bölgede diğer öğretmenlere oranla daha fazla farklı ekonomik alanlar ile ilgilenmesine neden olabilmektedir. Bu neden kendi şehrinde çalışan öğretmenlerin meslekten daha fazla kaçınmasına sebep gösterilebilir. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği motivasyon düzeylerinin sınıftaki öğrenci sayısı ve okulun bulunduğu bölge değişkenlerine göre ortalamaların karşılaştırılması sonucunda her dört boyutta da anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Her iki değişkene göre öğretmenlerin görüş ortalamalarının mesleki mutluluk ve takdir edilme ile mesleki tutum ve mesleki başarı boyutlarında öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin üst düzeyde olduğu, mesleği özümseme ve meslekten kaçınma boyutunda ise öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durum sınıfta var olan öğrenci sayısının ve okulun bulunduğu bölgenin öğretmen motivasyon düzeyleri arasında farklılığa sebep olmadığını göstermektedir.

Elde edilen bu sonuçlardan yola çıkarak şu önerilere yer verilebilir:

- Araştırma devlet okulları ile sınırlı tutulmuştur. Özel okullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerin görüşleri de alınıp devlet okulu ile özel okulların öğretmenlik mesleği motivasyon düzeyleri karşılaştırılabilir.
- Araştırmada sadece sınıf öğretmenlerine sorulup öğretmenlik mesleği motivasyon düzeyleri belirlenmiştir. Diğer branşlardaki öğretmenlere de benzer çalışma yapılabilir.
- Araştırmada sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği motivasyon düzeyleri belirlenmek amaçlanmıştır. Bu çalışmaya ek olarak öğretmenlerin mesleki motivasyon düzeylerini etkileyen etmenler ortaya çıkarılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba S. (2006). Eğitimde motivasyon, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, s13.
- Atak, H .(2011).Örneklem seçimi. Ö. Çokluk (Ed.), *Araştırma yöntemleri içinde* (ss. 201-227). Ankara: Edge Akademi.
- Başaran, .E. (1991). *Örgütsel davranış*. Ankara: Gül Yayınları.
- Ceylan, C.(2002). *Yönetimsel ve organizasyonel açıdan koçluk yaklaşımı ve bir uygulama*. Doktora tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa
- Çalışkan Maya, İ. (2006). AB sürecinde Türkiye ile AB ülkeleri eğitim istatistiklerinin karşılaştırması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 375-394.
- De Jesus, S. N.& Conboy, J. (2001). A stress management course to prevent teacher. Distress *The International Journal of Educational Management* 15, 131-137.
- Hilker, B. J. (1993). "Toward creating the intrinsically motivating classroom: can students' motivational orientations be changed?", *American Educational Research Association. ERIC Document Reproduction Service No. Report No. ED 359166*.
- Kaplan, M. (2007).*Motivasyon teorileri kapsamında uygulanan özendirme araçlarının iş gören performansına etkisi ve bir uygulama*. Yüksek lisans tezi. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Karaboğa, M. (2007). *Avclar ilçesi ortaöğretim kurumları yöneticilerinin motivasyonlarının çalışan motivasyonu üzerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Karakaya, İ. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıoğen (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri*,(ss. 55-84), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kulpcu, O. (2008), İlköğretim okullarında görev yapan öğretmen ve yöneticileri motive etmede kullanılacak motivasyon araçları üzerine bir inceleme (Gaziantep örneği), Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.

- Ok, A. & Önkol, P. (2007). The profile of prospective teachers in teacher education programs. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 13-26.
- Pallant, J. (2011) SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using the SPSS program. 4th Edition, Allen & Unwin, Berkshire.
- Pithers, R. T. A & Fogarty, G. J. (1995). Occupational stress among vocational teachers'. *British Journal of Educational Psychology*, 65, 3-14.
- Polat, S. (2010).Okul öncesi yöneticilerinin kullandıkları yönetsel güç kaynaklarına ilişkin öğretmen algıları ile öğretmen motivasyonu arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Sağlam, M., & Çiçek Sağlam, A. (2005). Öğretmenlik mesleğinin maddi yönüne ilişkin genel bir değerlendirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 317-328.
- Seferoğlu S. S. (2001). Sınıf öğretmenlerinin kendi meslekî gelişimleriyle ilgili görüşleri, beklentileri ve önerileri, *Milli Eğitim Dergisi*. 149, ss. 12-18.
- Stres,R. M. , Porter. L. W. (1975). *Motivation and work behaviour*. Mcgraw-Hill Series In Management, 1975. p. 5.
- Uzunkol, E. & Öztürk, E. (2013). İlkokul öğretmeni motivasyon ölçeğinin psikometrik özellikleri. *Journal of Theory and Practice in Education* 9(4): 421-435
- Ünal, F. T. ,Bursalı, H.(2013).Türkçe öğretmenlerinin motivasyon faktörlerine ilişkin görüşleri. *Middle Easternand African Journal Of Educational Research*, 5
- Yalçın, H. ,Korkmaz, M. E. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin motivasyon durumları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.6(26).Issn:1307-9581
- Yavuz, C. & Karadeniz, C. B.(2009). Sınıf öğretmenlerin motivasyonunun iş tatmini üzerindeki etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.2(9).

Atıf için/Please cite as: Demirkol. M. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Düzeyleri (The Motivation Levels of Primary School Teachers for Preceptorship). *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 37-54. <http://dergipark//academiadergi.com>